

Amasya Harşena Kalesi ve Kızlar Sarayı Kazılarında Ele Geçen Altın Memluk Sikkeleri Üzerine Düşünceler

E. Emine Naza Dönmez*

Amasya Kalesi Antik Çağda inşa edilmeye başlamıştır. Helenistik Döneme ait sur duvarları, kral kaya mezarlarının önündeki yerde “Kızlar Sarayı” olarak bilinen mevkiinin önünde yükselmektedir. Nehir kenarındaki sur duvarları Roma dönemine tarihlenmektedir. İnşa edildiğinden beri birçok uygarlığın, tamiratlar ve yeni eklemelerle kullandığı kale, üç ana bölümden oluşur. Yukarıdan aşağıya doğru Harşena Kalesi denen Yukarı Kale, altta kral kaya mezarlarının önündeki alan Kızlar Sarayı denilen kale teras ve Aşağı Saray olarak adlandırılan günümüzde Hatuniye Mahallesi'nin olduğu yerdir.

Kalede Türklere ait ilk yerleşme Danişmentli (1072-1178) Dönemi'ndendir. Danişmentli Seyfeddin İsmail Han (öl.1113) Aşağı Saray'da bugünkü Hatuniye Mahallesi'nde Loğ Minare Camii olarak bilinen Enderun Camii'ni yaptırmıştır. Kentin ilk ulu camisi olan bu yapı ve minaresi günümüze ulaşmamıştır. Anadolu Selçuklu Dönemi'nde Sultan I. Mesud (1116-1156)'un İç Kale'yi onararak medrese, hamam, ırmak kenarına da bir saray yaptırdığı bilinmektedir. Eretnalılar Dönemi'nde (1327-1381) Amasya Emiri Şadgeldi Paşa (1360-1382) Kaleyi tamir ettirerek Harşena Kalesi'ne bir cami ve hamam yaptırmıştır. Osmanlı Dönemi'nde (1393-1923) Kızlar Sarayı ve Harşena Kalesi'ne, Evliya Çelebi'nin söz ettiği Yıldırım Han Camii olmak üzere, medrese, hamam ve hapishane yaptırıldığı bilinmektedir. Fakat günümüze Aşağı Kale'den Kızlar Sarayı mevkiindeki restore edilmiş iki köşk hamamı ve kalıntıları dışında; kale dizdarlarının (muhafızlarının) oturduğu yer olan yukarıdaki Harşena Kalesi'ndeki yapılardan günümüze yüzeyde iz kalmamıştır¹.

* Doç. Dr., İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Sanat Tarihi Bölümü, İstanbul/TÜRKİYE, edonmez@istanbul.edu.tr ORCID: 0000-0002-7130-113X

Harşena Kalesi ve Kızlar Sarayı sistematik ve arkeolojik kazıları Bilimsel Araştırma Projeleri (BAP) tarafından desteklenmiştir. (Proje No: 25798)

Yardımlarından ötürü Burçin Adısönmez, Fidane Abazoğlu ve Selmin Yüzbaşıoğlu'na teşekkür ederim.

1 Abdizade Hüseyin Hüsameddin, *Amasya Tarihi, 5 Cilt*, Yayına Hazırlayan Mesut Aydın, Güler Aydın, Amasya Belediyesi Kültür Yayınları, Amasya 2007, C 1, s. 38-39; Evliya Çelebi, *Evliya*

Amasya Harşena Kalesi ve Kızlar Sarayı Kazısı, 2009 yılından beri devam etmektedir. Kazılar iki alanda yürütülmektedir. Bunlardan biri "Harşena" olarak adlandırılan yukarı kale de diğeri ise kral kaya mezarları önünde yer alan "Kızlar Sarayı" mevkiidir.

Harşena Kalesi'nde top kulesi mevkiinin kuzeyindeki alanda gerçekleştirilen kazılarda, Osmanlı öncesine ve Osmanlı Dönemi'ne tarihlenebilen iki farklı kültür evresi ile arazinin topografyasına uyumlu olarak gelişen, teraslama sistemine göre inşa edilmiş dört farklı döneme işaret eden mimari yapılaşma tespit edilmiştir. 2015 yılında bu alanda yapılan çalışmalarda kuzey batıda yer alan duvarların önünde 3 tanesi Memluk sultanları Kayıtbay'a (1468-1496) 1 tanesi de Tomanbay (1516-1517) dönemine tarihlenen 4 adet altın sikke ele geçmiştir². **(Fig 1-4)**. Söz konusu sikkeler gerek Amasya tarihi gerekse Osmanlı Memluk ilişkileri açısından önem arz etmektedir. "Eşrefiye" olarak adlandırılan bu sikkelerden iki adet de Amasya Müzesi'nde bulunmaktadır³.

Osmanlılar önde gelen ticaret ve şehir merkezleri ile maden yataklarının yakınlarında "darphane" kurmuşlardır. Amasya'da Gümüşhacıköy ve etrafında yer alan maden kaynakları sebebi ile Osmanlı'nın darphanesinin bulunduğu önemli bir merkezdir.

Osmanlı döneminde ilk altın para Sultan II. Mehmed (1451-1481) Dönemi'nde 1478 yılında darp edilmiştir. Yine bu dönemde, İstanbul, Edirne ve Üsküp'te 'frenji filori' (duka), 'tutulı filori' (Cenova altını) ve 'eşrefiye' (Mısır altını) gibi yabancı altın paralar da basılmıştır. Osmanlılar, sultaninin⁴ yanında Memlûkler tarafından 1425 yılından beri kullanılan ve Sultan I. Selim'in (1512-1520) Mısır'ı

Çelebi Seyahatnamesi, çev. T. Temelkuran, N. Aktaş, M. Çevik, İstanbul 1992, C 1-2, s. 527-529; Ali Tuzcu, İlk Çağlardan Cumhuriyete Seyahatnamelerde Amasya, Amasya Belediyesi Kültür Yayınları, Kayseri 2007; Y. Bayram-A. Erdemir, "Amasya Bibliyografyası Denemesi", *I. Amasya Araştırmaları Sempozyumu*, 2. Kitap, Ed. Y. Bayram, Amasya- 13-15 Haziran 2007, s. 841-875; E. Emine Naza Dönmez, "Amasya'da Türk Dönemi Mimarisinin Gelişimi", *Amasya Yar ile Gezdiğim Dağlar*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2014, s. 169-227; E. Emine Naza Dönmez, "Amasya Harşena Kalesi ve Kızlar Sarayı Kazıları", *Amasya Yar ile Gezdiğim Dağlar*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2014, s. 29-50.

2 Söz konusu sikkeleri okuyan değerli meslektaşım Dr. Adil Özme'ye teşekkür ederim.

3 E. Emine Naza Dönmez, "Amasya-Harşena Kalesi ve Kızlar Sarayı Kazısı 2015 Dönemi Çalışmaları", *38. Kazı Sonuçları Toplantısı (23-27 Mayıs 2016, Edirne)*, C. III, Ankara 2017, s. 553-562.

4 I. Murad (1359-1389) döneminde basılmaya başlayan bakır sikke.

fethi ile "eşrefi" veya "şerefi altın" adı verilen parayı da kullanmışlardır⁵.

2010 Harşena Kalesi Kızlar Sarayı kazı çalışmalarında aynı alanın güneyinde gerçekleştirilen kazıda 6663 adet pul sikke defnesi ortaya çıkarılmıştır (**Fig.5**). Sadece üç adet damgalı olan bu pul sikkelerin hepsi damgasızdır⁶. Memlûk altın sikkelerinin yakınında yer alan bu define zamanında Amasya darphanesinin burada olabileceği fikrini de akla getirmektedir⁷ (**Fig. 6**). 2018 yılı çalışmalarında Harşena Kalesi Yıldırım Han Cami alanında Sultan I. Selim'e ait Amasya'da darp edilen gümüş bir sikke ele geçmiştir. Bu sikke de söz konusu düşünceyi desteklemektedir. (**Fig. 7-8**)⁸

Memlûklerle olan siyasi ve kültürel alışveriş Anadolu Selçuklularına kadar uzanmaktadır. 1243 yılında Moğollar Anadolu Selçukluyu işgal ettiklerinde Anadolu Selçuklu emirleri Mısır Memlûklerinden yardım istemişlerdir. 1277 yılında Memlûk Sultanı Baybars (1260-1277), Selçuklulara destek vermek amacıyla Anadolu seferine çıkarak Elbistan Ovası'nda Moğolları yenilgiye uğratar. Sonrasında Kayseri'ye geçen Baybars burada Selçuklu tahtına oturmuş ve adına hutbe okutup, sikke darp ettirmiştir. Söz konusu olay döneminin önemli siyasi etkilerinden biridir⁹. Aynı zamanda sanatçı göçleri de bu iki devlet arasındaki ilişkilerin bir parçasıdır. Moğol istilasından sonra para kazanmak ve iş bulmak isteyen sanatçılar Mısır ve Suriye ye yönelmişlerdir. Memlûk sultanları ve Anadolu Selçuklu sultanları arasında karşılıklı hediyeler alınıp verilmiştir. 1278 yılında Amasya emiri Seyfettin Torumtay ve eşinin Mısır'a elçi ile hediye gönderdiği söylenmektedir. Ayrıca iki ülke arasında ticaret de önemlidir. İbn Battuta, "Alanya deniz kıyısında bir şehirdir, ahalisi tümüyle Türkmenlerden oluşuyor. Kahire, İskenderiye ve Suriyeli tüccarlar bu şehre gelip alışveriş ederler. Kerestesi

5 Ruhî Özcan, "Osmanlı Devleti'nde XVII. Yüzyılda Yapılan Sikke Tahsisleri", *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, S. 17, (2005), s. 237-266.

6 E. Emine Naza Dönmez, "Amasya-Harşena Kalesi ve Kızlar Sarayı Kazısı 2010 Yılı Sonuçları", *33. Kazı Sonuçları Toplantısı* (28 Mayıs-1 Haziran 2011 Malatya), C IV, Ankara 2012, s. 267-282

7 Bu düşüncesini benimle paylaşan aynı zamanda Harşena Kalesi Kızlar Sarayı Kazılarında ortaya çıkan İslami sikkeleri çalışan Amasya Müzesi'nde görevli Sanat Tarihçisi Muzaffer Doğanbaş'a teşekkür ederim.

8 Sikkenin ön yüzünde Osmanlıca 'Sultan Sel.. (Selim Şah)' yazılıdır. Arka yüzünde '...(Azze) Nasrühü Düribe Amasya sene 9..(918)' yazmaktadır.

9 İbrahim Hassancin, "Memluklu Maden Sanatında Selçuklu Etkileri", *İ. Ü Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat Tarihi Anabilim Dalı Yayınlanmamış Doktora Tezi*, İstanbul 2015, s. 5-15.

Nermin Şaman, "Kültürel Etkileşim Üzerine: Karamanoğulları- Memlûk Sanatı", *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, C. 23, S. 1, Ankara 2006, s. 131-149.

bol olduğu için buradan yüklenen balyalar İskenderiye, Dimyat ve öteki Mısır limanlarına gönderilir” ifadesiyle şehrin ticari yaşamından söz etmektedir¹⁰. Mısır’a ihraç edilen Anadolu halıları da rağbet görmüştür. ¹¹ İbn Battuta ayrıca Amasya’da Gümüş şehrinde bulunan maden ocağına Mısır, Irak ve Suriyeli tüccarların geldiğini belirtmektedir¹².

Anadolu Beylikleri Dönemi’nde de Memlûklerle olan siyasi, ticari, sanat ve eğitim faaliyetleri beylikten beyliğe farklılık göstermekle beraber ilişkiler sürekli devam etmiştir. Bu dönemde de yapılan savaşlar elçilerin gidip gelmesi hatta bazı Türkmen beyleri ve ailelerine mensup kişilerin Mısır’a gitmesi bu sürecin bir devamıdır. Diğer yandan Moğol işgalinden sonra Bağdat’ın yerine Kahire ve Dimaşk’ın İslam medeniyetinin merkezleri olarak yer alması İslam coğrafyasından öğrencilerin eğitim amacıyla buralara gelmesi, Memlûkleri İslâm Medeniyetinin merkezi haline getirmiştir¹³.

Beylikler döneminin önemli şairlerinden biri olan Ahmedî’nin de (1334-1412) Mısır’a gittiği ve orada birçok ilim dalında öğrenim gördüğü bilinmektedir. Ahmedî’nin “İskendernâme”si Muhammed bin Mevlânâ pir Hüseyin el-Hacı Baba el Sivasi adlı sanatçı tarafından Amasya’da istinsah edilmiştir¹⁴. Ayrıca Erken Osmanlı Dönemi’nde Amasya’da Suriyeli sanatçıların yaptığı mimari eserler de kaşımıza çıkmaktadır. Çelebi Sultan Mehmed’in (1413-1421) veziri Bayezid Paşa’nın Amasya’da inşa ettirdiği zaviye Ebu Bekr bin Muhammed bin Müşeymeş el-Dımışki adlı mimarın eseridir. Sanatçı Aynı zamanda Amasya Merzifon Çelebi Sultan Mehmed Medresesi’nin de mimarıdır¹⁵.

İslam’ın koruyucusu olduklarını öne süren Memlûk Sultanları kendilerine Hâdimü'l-Harameyni’ş-Şerifeyn (iki kutsal kentnin hizmetkarı) diyorlardı. Moğolların 1258’de Bağdat’ı alması ve Abbasi Halifeliğinin Kahire’ye taşınması

10 Ebu Abdullah Muhammed İbn Battuta Tanci, *İbn Battuta Seyahatnamesi*, çev. A. Sait Aykut, İstanbul 2000, s. 402.
Şaman, agm., s. 134

11 Şerare Yetkin, *Türk Halı Sanatı*, Ankara 1991, s.14.

12 İbrahim Hassanein 2015, s. 13; Ebu Abdullah Muhammed İbn Battuta Tanci 2000, s. 417.

13 Kürşat Solak, “Memlûklerin Beylikler Anadolu’suna Dini- Kültürel Bakımdan Tesiri”, *Tarih Dergisi*, S. 54, İstanbul 2012, s. 40-41

14 Serpil Bağcı, "Erken Osmanlı Sanatında Amasya," *Tarih Çevresi*, S. 8 (Ocak-Şubat 1994), s. 23.

15 Zeki Sönmez, *Başlangıcından 16. Yüzyıla Kadar Anadolu Türk-İslam Mimarisinde Sanatçılar*, Ankara 1995, s. 404; Mustafa Çağhan Keskin, “Syrian-Origin Architects Around Amasya Region in Early 15th Century”, *ITU A/Ç*, S.12, 2015, s. 32.

Memlûk yönetimine ayrı bir saygınlık kazandırmıştı. Bu simgesel değerler ve bu onuru kazanmak için Osmanlı Timurlu gibi diğer Müslüman devletler rekabete girmişlerdi. Osmanlı Sultanı I. Beyazid (1389-1402) Memlûk Sultanı Berkuk'un (1382-9 ve 1390-9) yolladığı elçisi Emir Hüsâmeddîn Hasan el-Kuckûnî'yi ve yolladığı armağanlarını kabul ederken kendisinin Berkuk'un kölesi onun "memlûk' u olduğunu belirtmiştir¹⁶. Osmanlı Memlûk ilişkileri Sultan II. Mehmed'in İstanbul'u fethetmesi ve kendini dünyaya "Sultanü'l-berreyn ve hakanü'l-bahreyn es-sultân ibnü's-sultan Mehmed ibn Murad Hân hallada Allâhu Sultânahu" (iki kıtanın sultanı ve iki denizin hakani, Murad Han oğlu sultan oğlu Sultan Mehmed, Allah saltanatını daim etsin) olarak tanıtmalarıyla bozulmaya başlar. Fatih Sultan Mehmet İstanbul'u fethettiğinde Memlûk Sultanı onu kutlamak adına saraya bir elçi göndermemişti. Diplomatik bir sıkıntı içeren bu sürecin sonunda Sultan II. Mehmed Memlûk Sultânı Hoşkadem'e (1461-1466) elçi göndermişti. Osmanlı elçisi saray teşrifatında (huzurda yeri öpmek gibi) uygun davranmayınca Sultan Hoşkadem'i kızdırmıştı¹⁷. Aynı memnuniyetsiz ilişkiler Sultan II. Mehmed ve Sultan Kayıtbay¹⁸ döneminde de devam etmiştir. Sultan II. Beyazid'in (1481-1512) kardeşi Şehzade Cem'in 1481 yılında Memlukler sığınması Osmanlı Memlûk ilişkilerinin yol ayrımının başlangıcıdır. Sultan II. Beyazid Memluklerin kuzey sınırına yakın Amasya'da valilik yapmış ve bu sırada Memlûk-Dulkadiroğulları ilişkilerine yakından takip etmiştir. Dulkadiroğlu beyi Alâüddeve'nin (1480-1515) kızı Ayşe hatunla evlenince de Memlukler tabi Alâüddeve, Sultan II. Beyazid'a biat edip saf değiştirmiş ve Osmanlı Memlûk savaşı başlamıştır¹⁹.

İlişkileri düzeltmek için 1485 yılında Edirne'de Çöke ovasında diğer elçilerle birlikte Sultan II. Beyazid'in huzuruna çıkan Memlûk elçisi Emir Canibeg Sultan'a değerli hediyeler sunmuştu. Bu hediyeler arasında bir leopar ve altın sikkeler²⁰ ve halifenin iki mektubu da bulunmakta idi. Sultan I. Beyazid'in kendisini Memlûk sultanlarının "kölesi" olarak tanımladığı dönemden dört kuşak sonra tahta çıkan Sultan II. Bayezid'in bu elçi kabulünde elçi Emir Canibeg'e Osmanlı divanından

16 Cihan Yüksel Muslu, *Osmanlılar ve Memluklar İslam Dünyasında İmparatorluk Diplomasisi ve Rekabet*, İstanbul 2016, s. 15-16, s. 25-26

17 Muslu, *age.*, s. 161-162,

İbni Tagrıberdi, *En-Nücumu'z-Zahire (Parlayan Yıldızlar)*, çev. D. Ahsen Batur, İstanbul 2013, s. 161-162.

18 İbni Tagrıberdi, *age.*, s. 580.

19 Muslu, *age.*, s. 182-183; Petra Kappert, *Die Osmanischen Prinzen und Ihre Residenz Amasya im 15. Und 16. Jahrhundert*, İstanbul 1976, s. 8-68

20 Bu bilgi Osmanlı da yer alan Memlûk sikkelerini açıklaması açısından da ilgi çekicidir.

biri "Siz (Memlukler) Kâfir oğulları, kimsiniz ki Haremeyn'e hükmedersiniz? O topraklar, sultanoglu sultan olduğu (için) bizim sultanımıza daha uygundur" demıştır. Söz konusu bu alıntı artık Osmanlı ve Memlûk sultanları arasındaki siyasi konumların ne kadar değiştiğinin bir göstergesidir. Bu süre zarfında süren savaşlar için barış görüşmesine Sultan II. Beyazıd elçi olarak Amasya'da iken imamı olan Ali Çelebiyi getirmişti. Ali Çelebi Memlûk elçisi Mamay'la 1490'da Kahire'ye gitmiştir. Osmanlı Memlûk barışı sağlanmıştı. Memlûk ile ilişkiler Şehzade Korkud'un Memlukler sığınması esnasında yine gerilmiştir. Bu olay yine Cem Sultan olayını hatırlatmaktadır. Kansu Gavri (1501-1516) döneminde yaşanan bu olay yine Osmanlı Memlûk siyasi ilişkilerini etkilemişti²¹.

Tahta geçen I. Selim Memlukler tabi olan Dulkadiroğullarını yenerek Memluklerin Anadolu hakimiyetine son vermiştir. Daha sonra Mısır seferine çıkarak Mercidabık (1516)'da Sultan Kansu Gavri'yi yenmiş ve savaş Memlûk sultanının ölümü ile son bulmuştur. Sultan I. Selim tahta geçen Tomanbay'ın teslim olmasını ve Osmanlılara bağlı kalmasını istedi ise de bu gerçekleşmemiş ve Osmanlı ordusu Kahire dışında Ridaniye (1517) Savaşı sonrası Memlukleri yenerek bu toprakları Osmanlı İmparatorluğuna katmıştır. Sultan I. Selim, Memlûk sultanlarının 13.yüzyıldan beri kullandıkları Hâdimü'l-Haremeyni'ş-Şerifeyn (haremin hizmetkârı) unvanını alan İlk Osmanlı Sultanı olmuştur²².

Memlûk ve Osmanlılar arasında sıkı bir ticari ilişki de vardı. Hindistan ve Arabistan'dan ithal edilen baharatlar ve kaliteli dokumalar Mısır üzerinden Anadolu'ya uzanıyordu. Kürkler ve Memlûk ordusu için sağlanan köleler ise Karadeniz ticaret ağı üzerinden Osmanlı'dan Memluklar'a geliyordu. Mısır ve Suriye'den Anadolu'ya şeker, Mısır bezi ve boya, Anadolu'dan Mısır ve Suriye'ye ise kereste, tiftik, madenler, şap ve tahıl da gidiyordu. 15.yüzyılda Bursa ve Antalya ise transit ticaret açısından önemli merkezlerdi. Osmanlı tüccarlarının konakladığı önemli bir merkez olan İskenderiye'de bir fondako (han) bulunduğu bilinmekteydi²³.

Sonuç olarak Osmanlı kuruluşundan itibaren Memlûklerle siyasi ilişki içinde bulunmuştur. Başlangıçta Memlûk sultanlarının unvanlarını kendilerinden üstün bulurken siyasi güçleri arttıkça bu unvanları eşitlemişler sonrasında kendi

21 Muslu, *age*, s. 15-16, s. 185-195.

22 Muslu, *age*, s. 228; İhsan Çora, "Osmanlı Sefer Organizasyonları İçinde Sultan Selim'in Mısır Seferinin Yönetim ve Organizasyonu", *TİDŞAD*, Y. 4, S. 15, Aralık 2017, s.120-137.

23 Muslu, *age*, s. 35-36

unvanlarını yükseltmiş ve Memlûkleri kendi topraklarına katmışlardır. Yüzyıllardan beri süre gelen siyasi, ekonomik, sanat faaliyetleri içerisinde Amasya önemli bir merkez olarak karşımıza çıkmaktadır. Şehzade sancağı olan Amasya’da darphanenin bulunması da önemlidir. Ayrıca Yavuz Sultan Selim’in Mısır seferi sırasında Amasya sancağından da katılan askerlerin savaş sonunda Amasya’ya dönerken de yanlarında çeşitli eşyalar ve “eşrefi” adı verilen sikkelerden de getirmiş olabilirler. Bütün bu veriler doğrultusunda 2015 yılında Amasya Harşena Kalesi Kızlar Sarayı kazısından çıkan altın Memluk sikkelerinin varlığı açıklanabilmektedir. Kazı çalışmaları devam ettikçe yeni veriler de gün yüzüne çıkacaktır.

Kaynaklar

Abdizade, Hüseyin, Hüsameddin, *Amasya Tarihi*, Yay. Haz. Mesut Aydın-Güler Aydın), Amasya Belediyesi Kültür Yayınları, Amasya 2007.

Bağcı, Serpil, "Erken Osmanlı Sanatında Amasya," *Tarih Çevresi*, S. 8 (1994), s. 22-26.

Bayram, Y., Erdemir A., "Amasya Bibliyografyası Denemesi", *I. Amasya Araştırmaları Sempozyumu*, 2. Kitap, Ed. Y. Bayram, Amasya- 13-15 Haziran 2007, s. 841-875.

Çora, İhsan, "Osmanlı Sefer Organizasyonları İçinde Sultan Selim'in Mısır Seferinin Yönetim ve Organizasyonu", *TİDSAD*, S. 4/15, (2017), s.120-137

Ebu Abdullah Muhammed İbn Battuta Tanci, *İbn Battuta Seyahatnamesi*, çev. A. Sait Aykut, İstanbul 2000.

Evliya Çelebi. *Evliya Çelebi Seyahatnamesi*, çev. T. Temelkuran, N. Aktaş, M. Çevik, İstanbul 1992.

Hassanein, İbrahim, *Memluklu Maden Sanatında Selçuklu Etkileri* (İ.Ü Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat Tarihi Anabilim Dalı Yayınlanmamış Doktora Tezi), İstanbul 2015.

İbni Tagrıberdi, *En-Nücümü'z-Zâhire (Parlayan Yıldızlar)*, çev. D. Ahsen Batur, İstanbul 2013.

Kappert, Petra, *Die Osmanischen Prinzen und Ihre Residenz Amasya im 15. Und 16. Jahrhundert*, İstanbul 1976.

Keskin, Mustafa, Çağhan,"Syrian-Origin Architects Around Amasya Region in Early 15th Century", *ITU A/Ç*. S.12, (2015), s. 19-33.

Muslu, Cihan, Yüksel, *Osmanlılar ve Memluklar İslam Dünyasında İmparatorluk Diplomasisi ve Rekabet*, İstanbul 2016.

Naza, Dönmez, E. Emine, "Amasya-Harşena Kalesi ve Kızlar Sarayı Kazısı 2010 Yılı Sonuçları", 33. *Kazı Sonuçları Toplantısı (28 Mayıs-1 Haziran 2011, Malatya)*, C IV, Ankara 2012, s. 267-282.

_____, "Amasya'da Türk Dönemi Mimarisinin Gelişimi", *Amasya 'Yar ile Gezdiğim Dağlar'*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2014, s. 169-227.

_____, "Amasya Harşena Kalesi ve Kızlar Sarayı Kazıları", *Amasya 'Yar ile Gezdiğim Dağlar'*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2014, s. 29-50.

_____, “Amasya–Harşena Kalesi ve Kızlar Sarayı Kazısı 2015 Dönemi Çalışmaları”, 38. *Kazı Sonuçları Toplantısı (23-27 Mayıs 2016, Edirne)*, C III, Ankara 2017, s. 553-562.

Özcan, Ruhi, “Osmanlı Devleti’nde XVII. Yüzyılda Yapılan Sikke Tahsisleri”, *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, S.17 (2005), s. 237-266.

Solak, Kürşat, “Memlüklerin Beylikler Anadolu’una Dini- Kültürel Bakımdan Tesiri”, *Tarih Dergisi*, S. 54 (211/2), (2012), s. 39-53.

Sönmez, Zeki, *Başlangıcından 16. Yüzyıla Kadar Anadolu Türk-İslam Mimarisinde Sanatçılar*, Ankara 1995.

Şaman, Nermin, “Kültürel Etkileşim Üzerine: Karamanoğulları- Memluk Sanatı”, *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, C 23, S. 1 (2006), s. 131-149.

Tuzcu, Ali, *İlk Çağlardan Cumhuriyete Seyahatnamelerde Amasya*, Amasya Belediyesi Kültür Yayınları, Kayseri 2007.

Yetkin, Şerare, *Türk Halı Sanatı*, Ankara 1991.

Fig. 1a: Ön Yüz; La İlahe İllallah, Muhammedün Resulullah

Fig.1b: Arka Yüz; ...Nasır Kayıtbay

Fig. 2a: Ön Yüz; La İlahe İllallah, Muhammedün Resulullah

Fig. 2b: Arka Yüz; El-Melik el-Eşref Kayıtbay

Fig. 3a: Ön Yüz; La İlahe İllallah, Muhammedün Resulullah

Fig. 3b: Arka Yüz; El-Melik el-Zahir Kayıtbay

Fig. 4a: Ön yüz; La İlahe İllallah, Muhammedün Resulullah

Fig. 4b: Arka Yüz; El-Melik el-Adil Ebu'l-Nasır Tomanbay

Fig. 5: 2010 yılı pul sikke defnesi

Fig. 6: Harşena Kalesi Eserlerin Bulunduğu Plankareler

Fig. 7: I.Selim'in Amasya'da darp ettiği sikkesi

Fig. 8: I. Selim sikkesinin çıktığı Yıldırım Han Camii Alanı

